

Dit profiel dient gelezen, geïnterpreteerd en gebruikt te worden in combinatie met de leeswijzer, waarin de noodzakelijke uitleg van de verschillende paragrafen vermeld is.

Sub-Atlantische en midden-Europese wintereikenbossen of eiken-haagbeukenbossen behorend tot het *Carpinion betuli* (H9160)

Verkorte naam: Eiken-haagbeukenbossen

1. Status

Habitatrichtlijn Bijlage I (inwerkingtreding 1994)

2. Beschrijving

Eiken-haagbeukenbossen vormen een loofbosgemeenschap met een gevarieerde vegetatiestructuur met een (tot 30 m) hoge en een lage boomlaag, een goed ontwikkelde struiklaag en een weelderige, soortenrijke kruidlaag met typische soorten.

De kruidlaag bezit doorgaans een mozaïekachtig karakter, doordat zowel ruimtelijk als in de tijd het lichtaanbod op de bodem sterk wisselt. Veel soorten, waaronder diverse voorjaarsbloeiers, kunnen zich door middel van wortelstokken of bovengrondse uitlopers vegetatief sterk uitbreiden, waardoor ze in staat zijn grote en dikwijls aaneengesloten groepen te vormen. Een opvallende altijdgroene component in deze bossen is de klimop (*Hedera helix*). Vaak groeit enige klimop op de bodem, maar in deze 'rijke bossen' dringt ze ook als liaan tot in het kronendak door. De gevarieerde structuur van deze eiken-haagbeukenbossen hangt samen met een eeuwenlange menselijke exploitatie, waarvan het middenbosbeheer het belangrijkste aspect vormt.

Subtypen

H9160_A Eiken-haagbeukenbossen (*hogere zandgronden*)

Komt voor op kleiige of lemige mineraalrijke bodems. Het zijn bossen van de beekdalen die deel uitmaken van het landschap van de hogere zandgronden.

H9160_B Eiken-haagbeukenbossen (*heuvelland*)

Komt voor op kalkgronden (nagenoeg altijd met een dek van lössleem). In nationale context vertegenwoordigen de vegetatiekundig nauw verwante bossen van Zuid-Limburgse hellingen in het heuvelland eveneens belangrijke natuurwaarden¹.

Relatief belang in Europa: groot (subtype A en B).

H9160_A Eiken-haagbeukenbossen (*hogere zandgronden*): groot

De eiken-haagbeukenbossen van keileembodems in beekdalen (subtype A) zijn beperkt tot de Noordduitse laagvlakte, zodat ons land een belangrijke positie inneemt in de verspreiding van dit subtype. De oppervlakte van dit type is echter in ons land gering, vergeleken met de situatie in bijvoorbeeld Duitsland.

H9160_B Eiken-haagbeukenbossen (*heuvelland*): groot

Eiken-haagbeukenbossen van het subtype B komen in grote delen van Europa voor (met het zwaartepunt van het areaal in West- en Midden-Europa). Toch zijn ook de voorbeelden in Nederland van gemiddeld belang omdat de Europese *Carpinion*-bossen een opmerkelijk grote diversiteit bezitten en de bossen in ons land een associatie vertegenwoordigen met een betrekkelijk klein, subatlantisch verspreidingsgebied. De Nederlandse bossen vertonen op zichzelf ook al een redelijk grote diversiteit.

3. Definitie

¹ Nederland heeft aangesloten bij de opvatting van De Vegetatie van Nederland over de omgrenzing van het vegetatietype Eiken-Haagbeukenbos, maar subtype B zou bij nader inzien kunnen vallen onder de Europese definitie van H9130 'Beukenbossen van het type *Asperulo-Fagetum*', zoals ook blijkt uit de toepassing van dit habitattype in de buurlanden. Vanuit praktische overwegingen is niet overgegaan tot het veranderen van habitattype.

Vegetatietypen:

H9160_A Eiken-haagbeukenbossen (*hogere zandgronden*)

Code vegetatie-type	Nederlandse naam vegetatietype	wetenschappelijke naam vegetatietype	Goed/Matig	beperkende criteria	alleen in mozaïek
37Aa1	Associatie van Fluweelbraam en Sleedoorn	<i>Pruno-Rubetum vestiti</i>	G		alleen in mozaïek met of als rand langs zelfstandige vegetaties van H9160_A
37Aa2	Associatie van Sleedoorn en Slankstekelige braam	<i>Pruno-Rubetum elegantispinosi</i>	G		alleen in mozaïek met of als rand langs zelfstandige vegetaties van H9160_A
37Ab1	Associatie van Sleedoorn en Eenstijlige meidoorn	<i>Pruno-Crataegetum</i>	G		alleen in mozaïek met of als rand langs zelfstandige vegetaties van H9160_A
43Aa5	Vogelkers-Essenbos	<i>Pruno-Fraxinetum</i>	G		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_A
43Ab1c	Eiken-Haagbeukenbos (typische subassociatie)	<i>Stellario-Carpinetum typicum</i>	G	mits in FGR Hogere zandgronden	
43Ab1e	Eiken-Haagbeukenbos (subassociatie met Smalle stekelvaren)	<i>Stellario-Carpinetum dryopteridetosum</i>	G	mits in FGR Hogere zandgronden	
43Ab1f	Eiken-Haagbeukenbos (subassociatie met Witte klaverzuring)	<i>Stellario-Carpinetum oxalidetosum</i>	G	mits op hydromorfe bodems in FGR Hogere zandgronden	
SBB-43-d	RG Klimop-[Klasse der eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond]	<i>RG Hedera helix-[Quercu-Fagetea]</i>	M		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_A
SBB-43-e	RG Beuk-[Klasse der eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond]	<i>RG Fagus sylvatica-[Quercu-Fagetea]</i>	G		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_A
SBB-43-f	RG Vlier-[Klasse der eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond]	<i>RG Sambucus nigra-[Quercu-Fagetea]</i>	G		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_A
SBB-43-g	RG Gewone braam-Dauwbraam-[Klasse der eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond]	<i>RG Rubus fruticosus s.l.-Rubus caesius-[Quercu-Fagetea]</i>	G		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_A

H9160_B Eiken-haagbeukenbossen (*heuvelland*)

Code vegetatie-type	Nederlandse naam vegetatietype	wetenschappelijke naam vegetatietype	Goed/Matig	beperkende criteria	alleen in mozaïek
17Aa1a	Associatie van Dauwbraam en Marjolein (typische subassociatie)	<i>Rubo-Origanetum typicum</i>	G		alleen in mozaïek met of als rand langs zelfstandige vegetaties van H9160_B
37Aa1	Associatie van Fluweelbraam en Sleedoorn	<i>Pruno-Rubetum vestiti</i>	G		alleen in mozaïek met of als rand langs zelfstandige vegetaties van H9160_B
37Aa2	Associatie van Sleedoorn en Slankstekelige braam	<i>Pruno-Rubetum elegantispinosi</i>	G		alleen in mozaïek met of als rand langs zelfstandige vegetaties van H9160_B
37Ab1	Associatie van Sleedoorn en Eenstijlige meidoorn	<i>Pruno-Crataegetum</i>	G		alleen in mozaïek met of als rand langs zelfstandige vegetaties van H9160_B
37Ac5	Associatie van Hazelaar en Purperorchis	<i>Orchio-Cornetum</i>	G		
43Ab1	Eiken-Haagbeukenbos	<i>Stellario-Carpinetum</i>	G	mits in FGR Heuvelland	
SBB-43-d	RG Klimop-[Klasse der eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond]	<i>RG Hedera helix-[Quercus-Fagetea]</i>	M		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_B
SBB-43-e	RG Beuk-[Klasse der eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond]	<i>RG Fagus sylvatica-[Quercus-Fagetea]</i>	G		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_B
SBB-43-f	RG Vlier-[Klasse der eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond]	<i>RG Sambucus nigra-[Quercus-Fagetea]</i>	G		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_B
SBB-43-g	RG Gewone braam-Dauwbraam-[Klasse der eiken- en beukenbossen op voedselrijke grond]	<i>RG Rubus fruticosus s.l.-Rubus caesius-[Quercus-Fagetea]</i>	G		alleen in mozaïek met zelfstandige vegetaties van H9160_B

4. Kwaliteitseisen habitatype

a. Abiotische randvoorwaarden

H9160_A Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)

Zuurgraad	basisch	neutraal-a	neutraal-b	zwak zuur-a	zwak zuur-b	matig zuur-a	matig zuur-b	zuur-a	zuur-b
-----------	---------	------------	------------	-------------	-------------	--------------	--------------	--------	--------

Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droogvallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
---------------	------------	------------------------	---------------------------	-----------------------	----------	-----	--------------	---------	-------------	-------

Zoutgehalte	zeer zoet	(matig) zoet	zwak brak	licht brak	matig brak	sterk brak	zout
-------------	-----------	--------------	-----------	------------	------------	------------	------

Voedselrijkdom	zeer voedselarm	matig voedselarm	licht voedselrijk	matig voedselrijk-a	matig voedselrijk-b	zeer voedselrijk	uiterst voedselrijk
Overstromings-tolerantie	dagelijks lang	dagelijks kort	regelmatig	incidenteel	niet		

H9160_B Eiken-haagbeukenbossen (*heuvelland*)

Zuurgraad	basisch	neutraal-a	neutraal-b	zwak zuur-a	zwak zuur-b	matig zuur-a	matig zuur-b	zuur-a	zuur-b	
Vochttoestand	diep water	ondiep permanent water	ondiep droog-vallend water	's winters inunderend	zeer nat	nat	zeer vochtig	vochtig	matig droog	droog
Zoutgehalte	zeer zoet	(matig) zoet	zwak brak	licht brak	matig brak	sterk brak	zout			
Voedselrijkdom	zeer voedselarm	matig voedselarm	licht voedselrijk	matig voedselrijk-a	matig voedselrijk-b	zeer voedselrijk	uiterst voedselrijk			
Overstromings-tolerantie	dagelijks lang	dagelijks kort	regelmatig	incidenteel	niet					

De in ons land sterk bedreigde soortenrijke eiken-haagbeukenbossen van dit habitatype worden aangetroffen op bodems met sterke wisselingen in de vochttoestand gedurende het jaar. In de winter treden hoge grondwaterstanden op terwijl 's zomers uitdroging plaatsvindt. Het betreft veelal slecht doorlatende klei- of leembodems die al dan niet zijn afgedekt door een laag lemig zand. In Zuid-Limburg komt deze bosgemeenschap ook op drogere standplaatsen voor, zoals op mergel.

H9160A Eiken-haagbeukenbossen - hogere zandgronden

Op de hoger zandgronden zijn eiken-haagbeukenbossen gebonden aan mineraalrijke lemige gronden en oude klei (beekleem, löss, keileem, potklei, tertiaire klei). Daarnaast levert capillaire opstijging van basenrijk grondwater vaak een belangrijke bijdrage aan de zuurbuffering van de standplaats. Het bostype komt daarom relatief vaak voor aan de randen van kwelgebieden of in gebieden die hydrologisch neutraal zijn (kwel en wegzijging houden elkaar in evenwicht).

H9160A Eiken-haagbeukenbossen - heuvelland

In het heuvelland komen eiken-haagbeukenbossen voor op loessgronden en kalkverweringsgronden. Op ondiepe lössbodems wordt de zuurgraad gebufferd door verwerende kalksteen (mergel) in de ondergrond. Op de diepere lössbodems wordt de zuurgraad vooral gebufferd door aan het adsorptiecomplex gebonden calcium en magnesium. Incidenteel kan ook buffering door kalkrijk grondwater optreden. Binnen het bostype kan afhankelijk van kalkgehalte en dikte van de bodem en de expositie van de standplaats een grote variatie in floristische samenstelling optreden. De subassociatie met purperorchis is kenmerkend voor de meest basische standplaatsen met kalkgesteente ondiep in de ondergrond. Op dezelfde bodems kunnen na kappen van het bos of bij dichtgroeien van kalkgraslanden struwelen ontstaan die behoren tot de associatie van hazelaar en purperorchis, die eveneens tot het habitatype gerekend worden. De subassociatie met witte klaverzuring komt voor op de meest kalkarme standplaatsen, vaak hoger op de hellingen waar de loess is vermengd met armere terrasafzettingen. De subassociatie met daslook komt voor op relatief voedselrijke en kalkrijke colluviale gronden aan de voet van hellingen, en de subassociatie met stijve naalddaren is beperkt tot de beschutte hellingen van diepe grubben.

b. Typische soorten:

H9160_A Eiken-haagbeukenbossen (*hogere zandgronden*)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Categorie ²
Aardbeiganzerik	<i>Potentilla sterilis</i>	Vaatplanten	K
Bosroos	<i>Rosa arvensis</i>	Vaatplanten	K
Daslook	<i>Allium ursinum</i>	Vaatplanten	K
Donkersporig bosviooltje	<i>Viola reichenbachiana</i>	Vaatplanten	K
Eenbes	<i>Paris quadrifolia</i>	Vaatplanten	K
Heelkruid	<i>Sanicula europaea</i>	Vaatplanten	K
Lievevrouwebedstro	<i>Galium odoratum</i>	Vaatplanten	K
Rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>	Vaatplanten	K
Ruig hertshooi	<i>Hypericum hirsutum</i>	Vaatplanten	K
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>	Vaatplanten	K
Schedegeelster	<i>Gagea spathacea</i>	Vaatplanten	K
Winterlinde	<i>Tilia cordata</i>	Vaatplanten	K
Zwartblauwe rapunzel	<i>Phyteuma spicatum</i> ssp. <i>Nigrum</i>	Vaatplanten	K
Appelvink	<i>Coccothraustes</i> <i>coccothraustes</i> ssp. <i>Coccothraustes</i>	Vogels	Cb
Boomklever	<i>Sitta europaea</i> ssp. <i>caesia</i>	Vogels	Cb
Bosuil	<i>Strix aluco</i> ssp. <i>aluco</i>	Vogels	Cb
Zwarte specht	<i>Dryocopus martius</i> ssp. <i>Martius</i>	Vogels	Cb

H9160_B Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Categorie ⁴
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i> ssp. <i>fragilis</i>	Reptielen	Cab
Aardbeiganzerik	<i>Potentilla sterilis</i>	Vaatplanten	K
Amandelwolfsmelk	<i>Euphorbia amygdaloides</i>	Vaatplanten	E
Bleek bosvogeltje	<i>Cephalanthera damasonium</i>	Vaatplanten	K
Bosbingelkruid	<i>Mercurialis perennis</i>	Vaatplanten	K
Bosboterbloem	<i>Ranunculus polyanthemos</i> ssp. <i>Nemorosus</i>	Vaatplanten	K
Bosdravik	<i>Bromopsis ramosa</i> ssp. <i>Benekenii</i>	Vaatplanten	K
Bosroos	<i>Rosa arvensis</i>	Vaatplanten	K
Christoffelkruid	<i>Actaea spicata</i>	Vaatplanten	K
Daslook	<i>Allium ursinum</i>	Vaatplanten	K
Donkersporig bosviooltje	<i>Viola reichenbachiana</i>	Vaatplanten	K
Eenbes	<i>Paris quadrifolia</i>	Vaatplanten	K
Eenbloemig parelgras	<i>Melica uniflora</i>	Vaatplanten	K
Geelgroene wespenorchis	<i>Epipactis muelleri</i>	Vaatplanten	K
Gele anemoon	<i>Anemone ranunculoides</i>	Vaatplanten	K
Heelkruid	<i>Sanicula europaea</i>	Vaatplanten	K
Lievevrouwebedstro	<i>Galium odoratum</i>	Vaatplanten	K
Mannetjesorchis	<i>Orchis mascula</i>	Vaatplanten	K
Muskuskruid	<i>Adoxa moschatellina</i>	Vaatplanten	K
Purperorchis	<i>Orchis purpurea</i>	Vaatplanten	K
Rood peperboompje	<i>Daphne mezereum</i>	Vaatplanten	K
Ruig hertshooi	<i>Hypericum hirsutum</i>	Vaatplanten	K
Ruig klokje	<i>Campanula trachelium</i>	Vaatplanten	K

² Ca = constante soort goede abiotische toestand; Cb = constante soort goede biotische structuur; Cab = constante soort goede abiotische toestand en goede biotische structuur; K = karakteristieke soort; E = exclusieve soort

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Soortgroep	Categorie ⁴
Ruwe dravik	<i>Bromopsis ramosa</i> ssp. <i>Ramosa</i>	Vaatplanten	K
Stijve naaldvaren	<i>Polystichum aculeatum</i>	Vaatplanten	K
Vingerzegge	<i>Carex digitata</i>	Vaatplanten	K
Vliegenorchis	<i>Ophrys insectifera</i>	Vaatplanten	K
Vogelnestje	<i>Neottia nidus-avis</i>	Vaatplanten	K
Winterlinde	<i>Tilia cordata</i>	Vaatplanten	K
Zwartblauwe rapunzel	<i>Phyteuma spicatum</i> ssp. <i>Nigrum</i>	Vaatplanten	K
Appelvink	<i>Coccothraustes</i> <i>coccothraustes</i> ssp. <i>Coccothraustes</i>	Vogels	Cb
Boomklever	<i>Sitta europaea</i> ssp. <i>caesia</i>	Vogels	Cb
Bosuil	<i>Strix aluco</i> ssp. <i>aluco</i>	Vogels	Cb
Matkop	<i>Parus montanus</i> ssp. <i>Rhenanus</i>	Vogels	Cb
Eikelmuis	<i>Eliomys quercinus</i>	Zoogdieren	K
Grote bosmuis	<i>Apodemus flavicollis</i>	Zoogdieren	K
Hazelmuis	<i>Muscardinus avellanarius</i>	Zoogdieren	K

c. Overige kenmerken van een goede structuur en functie:

- Gevarieerde bosstructuur met hoge boomlaag, lage boomlaag en struiklaag;
- Aanwezigheid van oude levende of dode dikke bomen en/of oude hakhoutstoven;
- Hoge bedekking van voorjaarsflora (> 10%);
- Lage bedekking van klimop (< 10%);
- Optimale functionele omvang: vanaf tientallen hectares.

Veel eikenhaagbeukenbossen – met name in het heuvelland - zijn in het verleden beheerd als ‘middenbos’ (één of twee lagen hakhout voor brand- en geriefhout, ‘overstanders’ voor de productie van timmerhout) en hebben daardoor een vrij open, maar complexe structuur, met een goed ontwikkelde kruid- en struiklaag.

Bij eenvormige bossen met veel bomen uit een zelfde leeftijdsklasse -en veel beschaduwing door een gesloten kroonlaag- kan het nodig zijn structuurvariatie aan te brengen. In hoeverre actief bosbeheer ook blijvend noodzakelijk is voor duurzame instandhouding van het eikenhaagbeukenbos is niet geheel duidelijk. Mogelijk dat in een volledig natuurlijk bos uiteindelijk voldoende open plekken ontstaan door sterfte van oude bomen, en dat ingrijpen beperkt kan blijven tot een beginfase waarin de leeftijds- en structuurvariatie nog onvoldoende is. Een probleem hierbij kan zijn dat het in veel gevallen gaat om kleine bosgebieden met weinig uitwijkmogelijkheden voor de meer kwetsbare soorten in de ondergroei. Dit is te meer een probleem aangezien de dispersiesnelheid van veel kenmerkende bosplanten zeer laag is.

5. Kwaliteitseisen omgeving

Gevoeligheid voor stikstofdepositie: gevoelig.

Vooraf op kalkarme, min of meer lemige bodems is de boomsoort mede van invloed op de zuurgraad van de bodem; soorten met een ‘gunstig’ strooisel (zoals linde, es en esdoorn) zijn in staat zijn via hun strooisel basen uit de ondergrond naar de humuslaag te brengen. Het strooisel van hazelaar heeft een vergelijkbare uitwerking. Omgekeerd kan dominantie van bomen met een ‘zuur’ strooisel (zoals de eik) juist leiden tot verzuring.

H9160A Eiken-haagbeukenbossen - hogere zandgronden

Eikenhaagbeukenbossen zijn gevoelig voor verzuring van de standplaats door verdroging (het wegvallen van de invloed van basenrijk grond- of oppervlaktewater). Dit vormt een belangrijke bedreiging voor dit subtype.

H9160B Eiken-haagbeukenbossen - heuvelland

Voornaamste bedreigingen voor het subtype vormen de inwaai en inspoeling van nutriënten van de hogergelegen plateau's en het gebrek aan bosdynamiek waardoor beschaduwing en – op de minst kalkrijke plekken – ook strooiselaccumulatie toenemen. Beuk speelt van oudsher een zeer geringe rol in deze bossen. Waar echter beuk is aangeplant, heeft deze een negatieve invloed op de ontwikkeling van de kruidlaag.

6 Bijdrage van gebieden

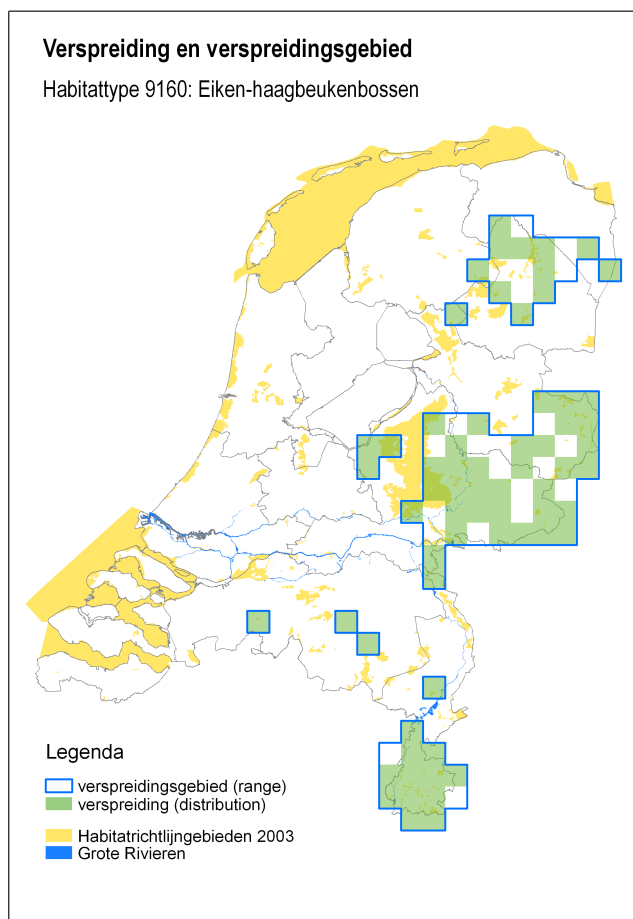
Verspreiding binnen Nederland:

H9160A Eiken-haagbeukenbossen - hogere zandgronden

Het areaal omvat delen van Oost-Nederland (Twente, Achterhoek, Rijk van Nijmegen, Veluweband en het Drents Plateau) en Noord-Brabant en Midden- en Noord-Limburg.

H9160B Eiken-haagbeukenbossen - heuvelland

Het areaal omvat Zuid-Limburg en komt daar in verschijningsvormen voor die in de zandstreken ontbreken, te weten een orchideeënrijke vorm (subassociatie *orchietosum*), een vorm op leemrijke bodems onderaan beschutte hellingen (*allietosum*) en een vorm in diepe kloven, zogenaamde grubbe (*polystichietosum*).

7. Beoordeling landelijke staat van instandhouding

Trends: In de tweede helft van de vorige eeuw zijn de meeste bossen van dit habitatype veranderd van hakhout in opgaand bos. Dat heeft geleid tot een eenvormiger wordende vegetatiestructuur en een toenemende beschaduwning van de ondergroei. Beide processen hebben een negatief effect op de soortenrijkdom van deze bossen. In de jaren zestig van de voorbije eeuw is getracht een deel van het doorgesloten en ineengestorte hakhout in Zuid-Limburg via een uitgekiend beplantingsschema om te zetten in soortenrijk opgaand bos. Door de gelijke leeftijdsopbouw van de bomen en het niet uitvoeren van de geplande dunningen hebben deze zogenaamde Diemont-vlakken echter (nog) niet de boskwaliteit opgeleverd die beoogd werd.

Recente ontwikkelingen: Wanneer we spreken over duurzame ontwikkelingen in bossen zoals het Eiken-Haagbeukenbos, moeten we in lange tijdsperioden denken. Het streefdoel is dan een eindstadium ofwel climax van de successie en het duurt lang voordat dat in zicht is. De voorbije jaren laten het een en ander aan veranderingen zien. Enerzijds is er een voortschrijdende achteruitgang in de kwaliteit van de desbetreffende bossen, anderzijds worden pogingen ondernomen de teloorgang een halt toe te roepen. Met enig succes is in de afgelopen decennia in een drietal bossen in Zuid-Limburg (Schaelsberg, Biebosch, Oombos) opnieuw middenbosbeheer uitgevoerd.

Beoordelingsaspect natuurlijk verspreidingsgebied: subtype A: matig ongunstig; subtype B: gunstig

Het areaal van het habitatype is in de afgelopen eeuw min of meer stabiel gebleven, maar het oppervlak is afgenomen geworden.

Beoordelingsaspect oppervlakte: subtype A: zeer ongunstig; subtype B: matig ongunstig

De totale oppervlakte van het habitatype in goed ontwikkelde vorm (associatie *Stellario-Carpinetum*) loopt in de afgelopen decennia gestaag terug, terwijl het totale areaal aan bos in ons land juist toeneemt. Met betrekking tot de eiken-haagbeukenbossen is te concluderen dat de oppervlakte aan goed ontwikkelde vormen verder afneemt (zie typische soorten) en dat de totale oppervlakte van het habitatype waarschijnlijk nog iets achteruit gaat. In de beekdalen (subtype A, huidig oppervlakte naar schatting 100 ha) gaat het nog slechter dan in het Heuvelland (subtype B, huidig oppervlakte naar schatting 700 ha).

Beoordelingsaspect kwaliteit: zeer ongunstig (beide sybtypen)

1. Typische soorten: Op diverse plaatsen zijn de meeste typische soorten nog aanwezig. De kenmerkende soortenrijke dagvlinderfauna is echter nagenoeg verdwenen. Met de achteruitgang van goed ontwikkelde eiken-haagbeukenbossen neemt echter gemiddeld genomen de biologische kwaliteit af.

2. Structuur en functie: De eeuwenlange hakhoutcultuur kwam enerzijds neer op het consequent bevoordelen van bepaalde houtgewassen (Zomereik) ten opzichte van andere (Beuk). Anderzijds omvatte het ook strooiselroof en bosbeweiding, processen die resulteerden in een geleidelijk schraler worden van de bodem. Door het stopzetten van deze gebruiksvorm kan een bodemverrijking optreden in combinatie met bodemverrijking door stikstofdepositie vanuit de lucht en inwaai van meststoffen uit belendende landbouwpercelen. Het blijft een vraag wat de effecten van deze bodemverrijking op de bosflora zijn.

Beoordelingsaspect toekomstperspectief: subtype A: zeer ongunstig; subtype B: matig ongunstig

Ondanks de sterke uitbreiding van het bosareaal in Nederland is het perspectief voor dit habitatype vooralsnog ongunstig. Herstelbeheer lijkt goed mogelijk, maar vindt vanwege hoge kosten nog maar weinig uitgevoerd.

Landelijke doelstelling

Subtype A, eiken-haagbeukenbossen (hogere

zandgronden): behoud verspreiding, uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Subtype B, eiken-haagbeukenbossen (heuvelland): behoud verspreiding, behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Streefbeeld bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling

Voor een gunstige staat van instandhouding wordt een goede verspreiding van het habitatype over Zuid-Limburg en Oost-Nederland vereist, waarbij op ten minste 20 locaties goed ontwikkeld Carpinion-bos voorkomt. Hiervan dienen ten minste 5 locaties een bosoppervlakte te hebben van

minimaal 100 ha. Van de typische soorten dient 85% in een gunstige staat van instandhouding te verkeren, terwijl 85% van de oppervlakte een gunstige structuur en functie moet hebben. De in 2007 aan de Europese Commissie gerapporteerde referentiewaarde voor verspreidingsgebied is gelijk aan huidig en voor oppervlak is meer dan huidig.

Oordeel: subtype A en B: zeer ongunstig

Aspect	1994	2004	2007
Verspreiding	Matig ongunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig
Oppervlakte	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig
Kwaliteit	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig
Toekomst-perspectief	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig
Beoordeling Svl	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig

Subtype A: Eiken-haagbeukenbossen (hogere zandgronden)

Aspect	1994	2004	2007
Verspreiding	Gunstig	Gunstig	Gunstig
Oppervlakte	Matig ongunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig
Kwaliteit	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig
Toekomst-perspectief	Zeer ongunstig	Matig ongunstig	Matig ongunstig
Beoordeling Svl	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig	Zeer ongunstig

Subtype B: Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland)

8. Bronnen

- Werf, S. van der, 1991. Natuurbeheer in Nederland 5. Bosgemeenschappen. Pudoc, Wageningen.
- Eichhorn, K.A.O. & L.S. Eichhorn, 2007. Herstel van soortenrijke flora in twee Zuid-Limburgse hellingbossen. NHM 96(8): 240-246.
- Hommel, Patrick, Rein de Waal, Bart Muys, Jan den Ouden & Theo Spek, 2007. Terug naar het lindewoud. Strooiselkwaliteit als basis voor ecologisch bosbeheer. KNNV Uitgeverij, Zeist. 72 pp.
- Westreenen, F.S., 1989. De Zuidlimburgse bossen; jong bos of oude stobben? Een bos-historisch overzicht vanaf 1800. NHM 78(3): 48-54.